

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Gebruik van Studiefinanciering met verkeerde intenties Mbo

Het gebruik van studiefinanciering met de verkeerde intenties

Verkenning op basis van de registraties van DUO

Oktober 2016

Jaap-Jan Bakker
DUO

Inleiding

Naar aanleiding van een bericht in de media over mbo-ers in Rotterdam die studiefinanciering ontvangen zonder onderwijs te volgen, wordt in deze notitie een kwantitatieve verkenning uitgevoerd om inzicht te geven in onwaarschijnlijke loopbanen waar mogelijk verkeerde intenties bij de mbo-student aan ten grondslag liggen.

In het eerste deel wordt in kaart gebracht welke schoolloopbanen door mbo-ers worden gevolgd en kunnen wijzen op mbo-ers die ingeschreven staan voor een opleiding zonder de intentie deze succesvol af te ronden. Mogelijk staan deze studenten enkel ingeschreven om studiefinanciering te ontvangen als extra bron van inkomsten.

Het tweede deel beschrijft het verzuim onder mbo-ers in relatie tot hun schoolloopbaan op basis van het digitaal verzuimloket.

Om de groep te identificeren die mogelijk onderwijs volgt met als enige doel studiefinanciering te ontvangen, wordt er gebruik gemaakt van de gegevens uit de Basisregistratie Onderwijsnummer (BRON). Op basis van deze gegevens wordt de groep geïdentificeerd aan de hand van de volgende aannames:

- De mbo-student wil zoveel mogelijk buiten het zicht van de instelling blijven: de mbo-student schrijft zich binnen een schooljaar meerdere keren in en switcht binnen het schooljaar meerdere keren van opleiding of instelling.
- De mbo-student is niet gericht op het behalen van een diploma: hij stroomt een jaar later zonder diploma uit het mbo.

Omdat er voor niveau 1 en 2 geen prestatiebeurs geldt en een diploma dus geen vereiste is om de ontvangen studiefinanciering als gift te ontvangen, focussen we enkel op deze mbo-studenten. Verder geldt dat we enkel kijken naar de mbo-ers van 18 jaar en ouder die ingeschreven staan in BOL.

Voor de analyses bekijken we de mbo-ers die ingeschreven staan in het schooljaar 2014/15.

1. Identificatie populatie

In 2014/15 staan ruim 479.000 mbo-studenten ingeschreven op peildatum 1 oktober. Gedurende het schooljaar kennen zij ruim 1 miljoen inschrijvingen. Soms is de reden dat een mbo-student meerdere inschrijvingen kent puur een administratief gevolg, maar vaak is er sprake van een wissel van opleiding of een tijdelijke uitschrijving.

Na een selectie van de studenten tussen de 18 en 30 jaar met een inschrijving in BOL blijven er 131.423 inschrijvingen over, verdeeld over 117.074 studenten. Hiervan staan er 40.497 ingeschreven op niveau 1 en 2. De selectie op niveau 1 en 2 levert in totaal een populatie op van 5.600 mbo-ers die meerdere inschrijvingen kennen waarvan ten minste een inschrijving binnen schooljaar 2014/15 valt. Omdat enkel de inschrijvingen binnen het schooljaar 2014/15 relevant zijn voor deze analyse, wordt de selectie verder ingeperkt naar 3.857 mbo-studenten die binnen het schooljaar 2014/15 een of meerdere inschrijvingen kennen.

Van de 3.857 mbo-studenten die twee of meer keer een inschrijving kennen tijdens het schooljaar zijn er 3.515 (91%) die twee inschrijvingen kennen. 304 studenten (8%) kennen 3 inschrijvingen en 38 studenten kennen 4 of 5 verschillende inschrijvingen gedurende het schooljaar.

Van de mbo-ers met meerdere inschrijvingen zijn er 1.159 mbo-ers die een of meerdere keren zijn geswitcht van opleiding of instelling.

Omdat studenten die mogelijk misbruik maken van studiefinanciering niet gericht zijn op het behalen van een diploma, focussen we op de mbo-ers die tijdens het schooljaar 2014/15 switchen van opleiding en het jaar er op uitstromen zonder een diploma te hebben behaald.

Hiermee blijven in totaal 178 mbo-ers over. Zij switchen gedurende het jaar een of meerder keren van opleiding of instelling en zijn het schooljaar daarop uitgestroomd uit het mbo zonder diploma.

Deelnemers mbo in 2014/2015 met een geldige inschrijving:	476.100 (100%)
- Waarvan voltijd in bol niveau 1 of 2 en 18 jaar of ouder in 2014/2015:	40.497 (8,5%)
- Waarvan studenten met meerdere inschrijvingen in 2014/2015:	5.600 (1,2%)
- Waarvan de 2 ^e en latere inschrijvingen binnen hetzelfde schooljaar vallen:	3.857 (0,8%)
- Waarvan geswitcht van opleiding of instelling in 2014/2015:	1.159 (0,2%)
- Waarvan uitgestroomd zonder diploma in 2014/2015 of het schooljaar erna:	178 (0,04%)

2. Verzuim

Uit de analyses van de gegevens uit BRON blijkt dat er een zeer kleine groep mbo-ers is die voldoet aan het profiel waarbij zij binnen een schooljaar meerdere keren switchen van opleiding of instelling en vervolgens zonder diploma uitstromen uit het mbo.

Om deze aantallen te staven worden de gegevens uit het verzuimloket hier mee vergeleken. Een mbo-student die verzuimt en meerdere inschrijvingen kent zonder een diploma te behalen versterkt het vermoeden dat het hier om een student gaat die studiefinanciering ontvangt met de verkeerde intenties.

Tegelijkertijd kunnen hier geen harde conclusies uit worden getrokken omdat het om verschillende bronnen gaat met verschillende gebruiksdoelen. Een verzuimmelding kan, hoewel de persoon er achter wel in beeld is, in veel gevallen niet gelinkt worden aan de inschrijving uit BRON.

Ongeoorloofd verzuim houdt in dat een student niet op school aanwezig is zonder dat deze hiervoor een geldige reden heeft. Op het moment dat een student in totaal 16 uren les- of praktijktijd in 4 opeenvolgende lesweken afwezig geweest is, dan maakt de schoolleiding een melding.

Om het aantal keren dat een student per jaar een verzuimmelding kreeg in kaart te brengen, is gebruik gemaakt van de verzuimmeldingen zoals geregistreerd in het verzuimloket in de periode 1 augustus 2014 t/m 1 september 2015. In dit bestand is te zien dat de manier van registratie en duur van het verzuim verschillend is. Er zijn instellingen waar studenten over een jaar meer dan 60 kort opeenvolgende meldingen krijgen van steeds maximaal 4 dagen verzuim, terwijl andere instellingen langere periodes van verzuim registreren waarbinnen een student soms korte tijd aanwezig is geweest. Deze verschillen in de registratie worden veroorzaakt doordat er tussen scholen en gemeenten afspraken zijn gemaakt over de manier en de mate waarop verzuim geregistreerd wordt. Omdat dit tussen gemeenten en instellingen verschilt, kan de precieze duur van het verzuim tussen studenten onderling niet met elkaar vergeleken worden. Daarom gaan we in deze analyses verder niet in op de duur van verzuim.

In dit hoofdstuk wordt onderzocht in welke mate verzuim voorkomt in schooljaar 2014/2015 en wat de kenmerken zijn van verzuimende studenten. Hierbij worden ook de belangrijkste eigenschappen voor mogelijk misbruik van studiefinanciering meegenomen. Vervolgens worden de prestaties van de

verzuimende en niet-verzuimende studenten in het volgende schooljaar met elkaar vergeleken en in verband gebracht met mogelijk misbruik van studiefinanciering.

2.1 Verzuim tijdens schooljaar 2014/2015.

Binnen schooljaar 2014/2015 wordt het aandeel mbo-studenten dat een of meerdere meldingen heeft van verzuim in kaart gebracht. Er wordt een selectie gemaakt op studenten met een geldige inschrijving in het MBO en het aantal verzuim meldingen dat plaats heeft gevonden binnen het schooljaar 2014/2015.

Ter informatie wordt in tabel 1 het aantal studenten binnen het schooljaar weergegeven met het aantal meldingen van verzuim per student. Hier is te zien dat in totaal 49.622 studenten (10%), 1 of meer verzuim-meldingen heeft in 2014/2015.

Tabel 1. Overzicht van studenten in schooljaar 14/15 en het aandeel met een of meerdere verzuim meldingen

Verzuim	Aantal	Percentage
geen melding	426478	89,6%
1 keer	27021	5,7%
2 keer	9833	2,1%
3 keer	4445	0,9%
4 keer	2476	0,5%
5 keer	1581	0,3%
meer dan 5	4266	0,9%
totaal	476.100	100%

In het vervolg focussen we enkel op de mbo-studenten op niveau 1 en 2.

2.2 Kenmerken van studenten met een of meer meerdere meldingen van verzuim

In dit hoofdstuk komen de belangrijkste kenmerken van de verzuimende studenten ten opzichte van de niet verzuimende studenten naar voren. Daarnaast wordt gekeken naar het verschil tussen deze twee groepen in het aantal keer dat zij zich binnen een jaar opnieuw inschrijven.

2.2.1 Verzuim per niveau en leerweg.

Verzuim komt op alle niveaus voornamelijk voor binnen de leerweg BOL. Op niveau 1 en 2 is het aandeel verzuimende studenten het grootst. Bijna 40% van de studenten op niveau 1 in BOL heeft 1 keer of vaker een verzuimmelding gekregen in schooljaar 2014/2015. Op niveau 2 is dit aandeel bijna gehalveerd: een kleine 22% kent in 2014/15 minimaal 1 verzuimmelding.

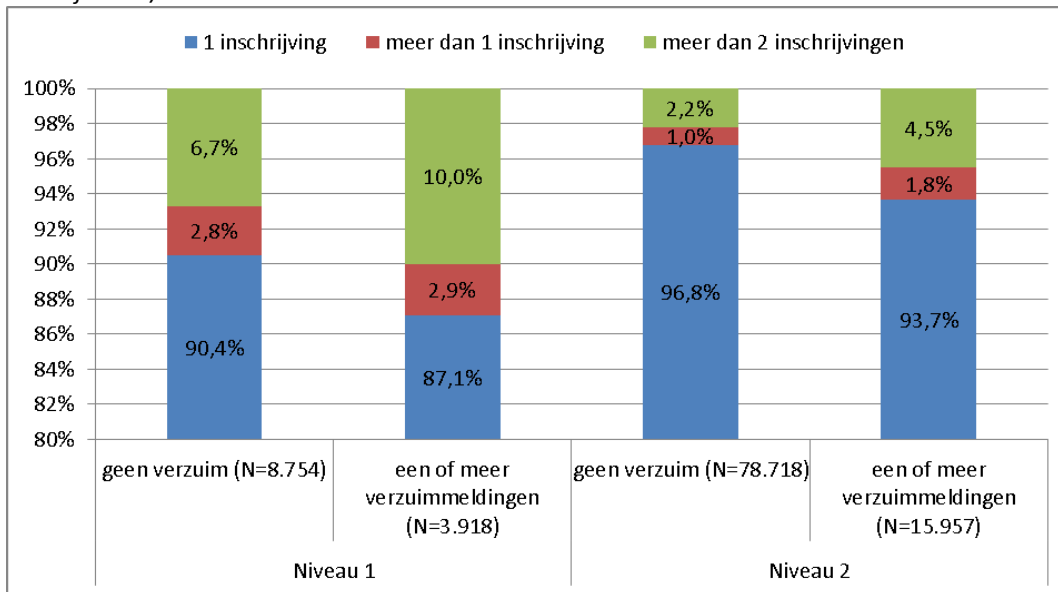
Tabel 2. Aandeel verzuim per niveau en leerweg

Niveau	Leerweg	geen melding	1 keer	2 keer	3 keer	4 keer	5 keer	> 5 keer
1	BBL (N=2.996)	95,5%	2,6%	0,9%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
	BOL voltijd (N=9.633)	60,8%	16,4%	8,0%	4,5%	2,7%	1,9%	5,5%
2	BBL (N=29.332)	94,2%	3,9%	1,1%	0,5%	0,2%	0,1%	0,1%
	BOL voltijd (N=65.274)	78,2%	10,9%	4,3%	2,0%	1,2%	0,8%	2,3%

2.2.2 Meerdere malen switchen van opleiding in 2014/2015 bij verzuimende studenten.

In de analyses rond mogelijk misbruik van studiefinanciering bleek dat sommige studenten zich gedurende een schooljaar meerdere malen opnieuw voor verschillende opleidingen inschrijven. In totaal zijn dit 5.600 studenten op niveau 1 en 2. In figuur 1 zijn de verzuimende studenten in verband gebracht met de meerdere inschrijvingen in jaar 2014/2015. De figuur laat zien dat meerdere inschrijvingen naar verhouding vaker voorkomen op niveau 1. Daarnaast schrijven de mbo-studenten met een verzuimmelding zich vaker in voor meerdere opleidingen binnen het jaar.

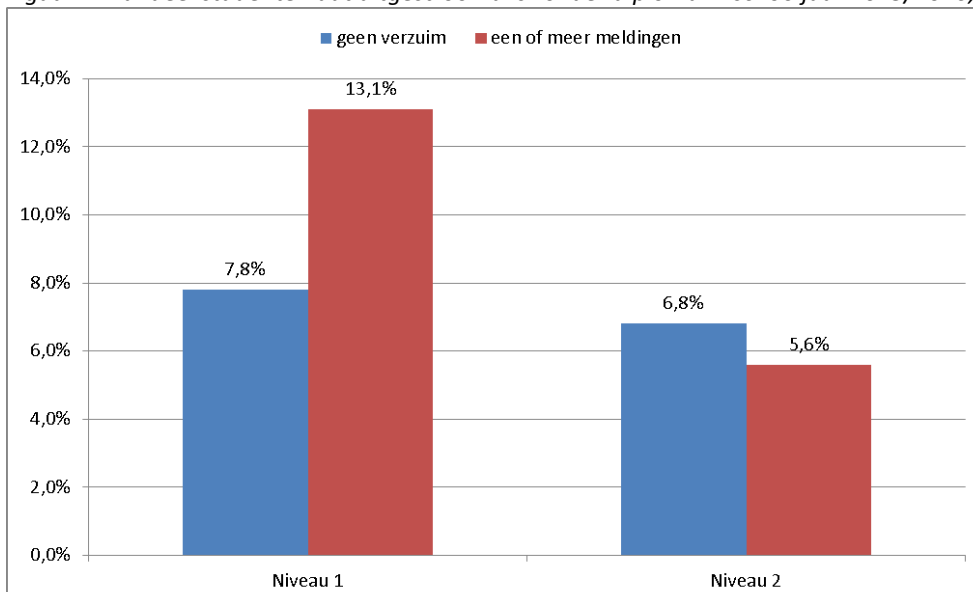
Figuur 1. Onderscheid verzuimende en niet-verzuimende studenten in het aantal inschrijvingen tijdens schooljaar 14/15.

2.2.3 Uitstroom zonder diploma.

Per niveau wordt het aandeel studenten weergegeven dat in schooljaar 2015/2016 uitgestroomd is zonder een diploma te behalen. Op niveau 1 is het aandeel studenten dat zonder diploma uitstroomt het hoogst bij de verzuimende studenten. Dit is 13% ten opzichte van de bijna 8% niet verzuimende studenten die uitstromen. Op niveau 2 stromen de niet verzuimende studenten met een verschil van ruim 1% juist relatief vaker zonder diploma uit dan de verzuimende studenten.

Figuur 2. Aandeel studenten dat uitgestroomd is zonder diploma in schooljaar 2015/2016, per niveau.

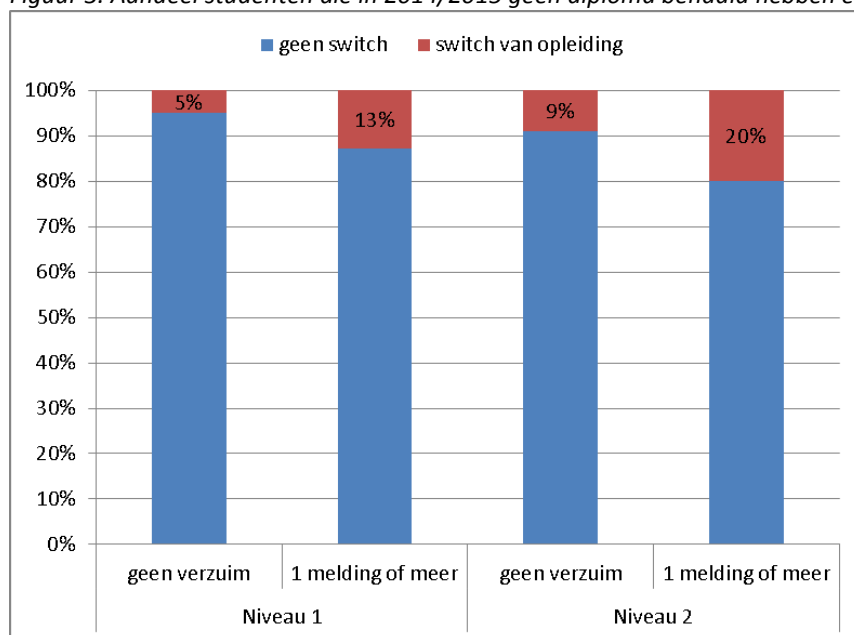

2.2.4 Switchen van opleiding zonder diploma per niveau.

Figuur 3 geeft van de niet gediplomeerde studenten uit schooljaar 2014/2015 een overzicht of zij geswitcht zijn van opleiding. Het aandeel studenten dat van opleiding is geswitcht is hoger binnen niveau 2 vergeleken met niveau 1. Een verklaring hiervoor is dat er binnen niveau 2 een veel groter aanbod is van opleidingen, waardoor de mogelijkheid om te switchen voor deze mbo-ers veel groter is dan voor de mbo-ers op niveau 1.

Voor zowel de mbo-studenten op niveau 1 als niveau 2 geldt dat het aandeel mbo-ers dat is geswitcht ruim twee keer zo hoog ligt bij de mbo-ers die minimaal 1 keer hebben verzuimd ten opzichte van de mbo-ers die geen verzuimmelding kenden in 2014/15.

Figuur 3. Aandeel studenten die in 2014/2015 geen diploma behaald hebben en zijn geswitcht van opleiding.

Conclusie

10% van de mbo-ers die in 2014/15 stonden ingeschreven, kende minimaal 1 keer een melding in het verzuimloket. Mbo-studenten op niveau 1 en 2 in BOL kenden relatief gezien vaak een of meerdere verzuimmeldingen.

Mbo-studenten met meerdere inschrijvingen binnen het schooljaar kenden vaker een verzuimmelding dan de mbo-ers met een inschrijving. Hiernaast stromen de mbo-ers op niveau 1 met een verzuimmelding vaker uit zonder een diploma te behalen dan de mbo-ers die geen verzuimmelding hadden. Voor de mbo-ers op niveau 2 geldt dit niet.

Ook is te zien dat de mbo-ers met een verzuimmelding vaker switchen van opleiding.

Bij elkaar opgeteld gaat het ook in de analyses uit het verzuimloket om kleine aantallen mbo-ers die verzuimen en meerdere inschrijvingen kennen of switchen van opleiding zonder een diploma te behalen. Hoewel dit een bevestiging is van de analyses die gericht waren op het identificeren van de onwaarschijnlijke loopbanen binnen een jaar, is het gezien de kenmerken van de verschillend registraties onvoldoende mogelijk om de groepen onderling met elkaar in verband te brengen waarmee een zuiverder beeld zou ontstaan op de groep mbo-ers die studiefinanciering ontvangen met de verkeerde intenties.

Dit is een uitgave van:

Informatieproducten
Dienst Uitvoering Onderwijs

Publicatie-nr. 6101-001